

Universitätsbibliothek Wuppertal

Davidis Ruhnkenii Opuscula Varii Argumenti, Oratoria, Historica, Critica

Ruhnken, David

Lugduni Batavorum, 1823

Praefatio ex editione Appuleji Oudendorpiani

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1677)

180 P R A E F A T I O

EX EDITIONE

APPULEJI OUDENDORPIANI.

A E Q U O L E C T O R I

S. D.

DAVID. RUHNKENIUS.

Duo scriptores vel inprimis nobiles ex Antonino-
rum aetate, Gellius et Appulejus, cum eloquentia
saeculi sui non contenti, meliorem quaerent, iudicio
lapsi, in aliud genus magis vitiosum inciderunt. Cum
enim omne recte scribendi consilium ad unius Ciceroni-
s, et ut quisque ei simillimus est, normam diri-
gere debuissent, non ii quidem optimos illos omnino
reliquerunt, sed tamen cum eorum imitatione scripto-
res ex ultima antiquitate repetitos ita conjunxerunt,
ut modo cum Cicerone, Caesare, Livio, et simili-
bus, modo cum Euandri matre loqui (*) viderentur.
Ac Gellius quidem in hac *κακοζηλία* paullo moderatius
versatus est, nec temere et passim verba exoleta arri-
puit, sed e solis fere Comicis priscis voces ac for-
mulas exquisitiores, quibus orationem suam distin-
gueret, libavit. Quod pulcre vidit Lipsius Praefat.
ad Senecam: *Tu, Agelli, non nisi veteres Comicos,
et Latii puritatem sectaris, et exprimis. fatendum est.*
Quod iudicium cum verissimum sit, nec obscuro lo-
co positum, mirari subit, ne unum quidem ex tot

Gel-

[(*) Eadem dictione usus est V. Cl. in Or. de Doct.
Umbr. supra horum Opusc. p. 131.]

Gellii Interpretibus, nisi forte J. F. Gronovium excipias, ad tam perspicuam et tot vestigiis impressam Comitorum imitationem attendisse. Quo minus dubito futuros ejus Editores, quasi praetereundo, admonere, ut, si in eo recensendo operae pretium facere velint, in Plauto, Terentio, et antiquiorum Comitorum reliquiis tractandis assidui sint, et in hac comparatione, Gellii vel explicandi, vel corrigendi caput esse arbitrentur. Sed Gellius nihil ad nos, aut, si ad nos, nihil ad hunc locum. De Appulejo, res postulat, ut dicamus. Is igitur tantum abfuit, ut sibi in hoc genere temperaret, ut potius e casca vetustate eam orationem conflaret, quam nemo, nisi qui multum temporis in ea Latinitate cognoscenda contriverit, sese speret assecuturum. Scio, viros eruditos esse, qui non omnia hujus modi verba ab antiquis scriptoribus sumta, sed temere et pro libidine conficta putent: id quod Drakenborchius ad Liv. XLV. 36. de Gellio affirmare aude; de Appulejo Roaldus ad ejus Metam. VIII. p. 550. Sed ego libentius sequar Oudendorpium ad Metam. IV. p. 246. bene judicantem, nihil Appulejum sine exemplo scripsisse. Etenim bona pars eorum, quae a Gellio et Appulejo licentius insolentiusque ficta videri possint, a Grammaticis antiquis, maxime a Glossographis, conservata reperitur. Quidni igitur reliqua, quorum nullum apud Grammaticos, qui nunc supersunt, vestigium est, pari auctoritate niti dicamus? Qua de re liquidius judicari poterit tum, cum quis juniorum Litteratorum, qui nunc subitariis Conjecturis edendis famam venantur, sese ad eam laboris, etsi non nimis

mis grati, tamen literis et laudi suae magis profuturi, ad eam igitur laboris patientiam sese durarit, ut Glosaria Latina, in Leidensi Bibliotheca latentia, quibus nihil usquam vel vetustate, vel praestantia simile reperias, e tenebris in lucem vocet, linguamque Latinam, de cuius inopia vetus querela est, aliquot mille vocabulis ac formis, nondum cognitis, locupletet. Quanquam, quae juventutis nostrae mollities est, magnopere vereor, ne haec surdis auribus canam. Sed redeat, unde deflexit, oratio. Est sane ista antiquitatis affectatio molesta Appulejum legentibus. Nescio tamen, an molestior sit tumor Africanus, quo orationem, in iis quidem libris, quos a doctis legi voluit, praeter modum et pudorem inflavit, ceteroqui minime hebes ad id, quod rectius esset, intelligendum. Quippe in Apologia, quae non in umbraculis eruditorum legenda, sed in fori luce habenda esset, tam vacuus est his ineptiis scholasticis, ut ejus orationi nihil, aut certe non multum ad summam sanitatem deesse videatur. Ad quem modum si ceteros libros scripsisset, eum, sine ulla exceptione, cum Mureto Var. Lect. XVII. 19. *eruditum imprimis et venustum scriptorem* vocarem. Jam scriptor tam eruditus, ac tantus eruditionis ostentator, cum non unum de multis, sed longe doctissimum interpretem postularet, bonis avibus accidit, ut Franciscus Oudendorpius ingenium et doctrinam suam ad eum illustrandum expoliendumque conferret. Erat ille omnibus praesidiis, ad rem bene gerendam necessariis, instructus et paratus, exquisita Latinitatis universae scientia, eruditione accurata et recondita, quae

quæ non de Latinis tantum fontibus, sed, ut Perizonii discipulum agnoscas, etiam de Graecis esset derivata, summa scriptorum excusorumque librorum copia, usu denique horum instrumentorum, totiusque rei criticae tanto, quantus intelligi maximus potest in accuratissimo tot veterum scriptorum Editore. Tringenta circiter annos in Appulejo emendando versatus est, nec tamen opera continenti, sed aliquoties per alias curas, imprimis per Suetonii Editionem, interpellata. Ac potuisset ipse opus prodere, et vivus gloria sua frui, nisi librarii, dubitantes, an ex Appulejo tam pingue et paratum lucrum venturum sit, quam ex aliis scriptoribus, qui quotidie in scholis teruntur, rem tergiversando in longum traxissent. Ita cum Appulejus complures annos in scriniis jacuisset, ego bibliopolarum fastidium, quod nos tam praestanti interioris doctrinae monumento privaret, non diutius ferendum ratus, petii contendique a Theologo supra vulgarem modum erudito, Cornelio Oudendorpio, Francisci filio, ut mihi facultatem daret Appuleji in lucem proferendi. Qui, qua est humanitate et literas juvandi studio, facile petenti veniam dedit. Et ecce, reperi librarium votis meis hactenus annuentem, ut reciperet, se praecipuum Appuleji opus, Metamorphosin, statim excusurum, reliquos libros, Florida, Apologiam, Philosophica additurum si Metamorphosis cupidos emtores invenisset. Hac conditione imprimendi factum est initium. Equidem tum putabam, nullas meas partes, nisi speciminum typographicorum relegendorum, futuras. Sed mox animadverti, Oudendorpium, dum textum ad veteres libros

bros conformare, ut fit, ex die in diem distulerat, morte occupatum, aliis, quod agerent, reliquisse. Qua caussa impulsus, hunc mihi laborem sumsi, ut contextum, qui in Pricaeana Editione est, cum cura perpensis veterum librorum lectionibus, partim de Oudendorpii, partim de meo iudicio refingerem, in hac opera vicaria versatus aliquanto religiosius, quam magnus Scaliger: qui, cum posterioris Editionis Vulcanianae apud Rapheleng. a. 1600. curam suscepisset, in alieno opere plus sibi sumsit, quam Critices ratio et modestia ferebant. Sequitur, ut dicamus, quibus adjunctis criticis fretus Oudendorpius ad Appulejum castigandum accesserit. In quo quidem genere mihi parum licet lectorum exspectationi satisfacere, qui non plus de ejus subsidiis cognorim, quam quantum ex animadversionibus in Appulejum, et paucis notulis, in fronte librorum scriptis, discere potui. Ex Editionibus primis, quae Codicum scriptorum auctoritatem obtinent, eum, video, usum esse Romana a. 1469. quam Bandinius Catal. Codd. Lat. Mediceor. T. II. p. 655. describit; Veneta a. 1483. Vicentina a. 1488. Nec ulla earum, quae has principes sequenti aetate consecutae sunt, ei videtur defuisse. Sed omnibus longe multumque praeferebat Juntinam posteriorem a. 1522. 8. cujus textum, acri iudicio et bonis libris usus, praeclare constituit Bernardus Philomathes Pisanus. Ea quantum Appulejo profuerit, singulae prope paginae ostendunt. Ad scriptos libros quod attinet, IX. Codicum Excerpta se ad manum habuisse, Oudendorpius testatur ad Metam. IX. p. 656. Omnibus hucusque cognitis, si mi-

minus antiquitate, de qua alius aliter judicat, certe bonitate facile praestant duo Florentini, recensiti a Bandinio l. c. p. 4. et 654. quorum varietates a se enotatas Frider. Lindenbrogius cum Elmenhorstio communicarat. Sed quo notior est Elmenhorstii in hoc genere negligentia, eo gratior Oudendorpio accidit eadem collatio, ipsius Lindenbrogii manu scripta, quam ei Jo. Alb. Fabricius misit. Quaquam Oudendorpius in hac quoque collatione illam diligentiam et curam, qua nunc Critici veteres membranas excutiunt, aliquando requirit, ut ad Metam. V. p. 360. Palatinum Codicem Wowerius adhibuerat. Sed hujus etiam accuratiorem collationem, a Jano Grutero factam, Leidensis Bibliotheca Oudendorpio suppeditavit. Veniamus ad eos Codices, quibus nemo ante eum usus reperitur. Ex Regia Parisina habuit Excerpta Codicis membranacei, XV. saeculo scripti, quem Catalogus MSS. n. 8667. adsignat: item Editionem Aldinam cum MS. collatam per Hieronymum Groslotium Lislæum: Variantes denique ex Codice Fr. Petrarcae, et alio nescio quo, quarum illas vir doctus exemplo Vicentino adscripserat, has Aldino P. Pithoeus. Ex Leidensi Bibliotheca sumsit lectiones incerti Codicis, quas Gerardus Vossius, Gerardi Joannis filius, in margine Vulcanianae posterioris notarat. A Josepho Wassio, praeter correctiones, quas ipse fecerat, accepit Excerpta ex Codice Anglicano Paraei, de quibus ipsum vide ad Metam. I. p. 5. His egregium adjumentum accessit ex Bibliotheca Guelpherbytana, cujus duplex Codex a G. Cortio cum exemplo Colviano quam accuratissime compara-

tus erat. Cl. Ernestus, qui horum Excerptorum copiam Oudendorpio fecit, utrumque Codicem ita describit: Primus est membranaceus, sed lacunosus, incipitque in L. II. Scriptus est in palimpsesto. Versus ante videntur in libro fuisse, quorum sc. vestigia clare apparent. Scriptura est luculenta, saeculi X. aut XI. Alter exhibet totam Metamorphosin, nitide, sed perparvis literis scriptus in membrana, saeculo XII. aut XIII. Conspirat cum Palatino. Hactenus Ernestus. Ultimo loco commemoranda est membrana Jac. Phil. D'Orvillii, saeculo XIII. eleganter scripta, quam ipsi Oudendorpio in manibus habere, et arbitrato suo tractare licuit. Haec una majorem vim variantium praebuit, quam duae tresve ab aliis inspectae. Tanti in hac librorum comparatione refert, quibus oculis et quam otiose rem agas. Idem Codex post domini mortem in Bibliothecam Oudendorpianam pervenit, inde aliquando, si bene novi liberalitatem praestantissimi filii, quem supra laudavi, cum aliis MSS. paternis, quorum luculenta copia superest, in publicam Leidensem migraturus. Sed quibus quam idoneis Codicum praesidiis Oudendorpius instructus fuerit, rectius ex ejus animadversionibus, quam ex narrationis nostrae jejunitate, cognoscetur. Eadem caussa est, cur dicere supersedeam de Emendationibus virorum doctorum ineditis, per totum opus sparsis, v. c. Claudii Salmasii, quae per Ernestum ex Bibliotheca Guelpherbytana; Godefridi Sopingii, N. Heinsii, Is. Vossii, etc. quae ex Bibliotheca Leidensi, et aliunde ad eum pervenerunt. Reliquum est, ut de recensione ceterorum Appuleji librorum, quos

nunc

nunc Metamorphosi addere non licuit, verbo dicamus. Hi quoque iisdem veterum librorum subsidiis, eademque subtilitate critica castigati sunt: sed Notae sunt minus uberes ac copiosae, sive quod minor difficultas in illis interpretandis exoriebatur, sive quod Editor longo opere defungi festinabat. Ceterum speramus, hanc Metamorphosis Editionem, qua literis Latinis, vix dici potest, quantum lucis allatum sit, a bonarum artium studiosis tam cupide exceptum iri, ut, qui in eam impensas fecit, re ipsa experiatur, posse se sine jacturae periculo alterum volumen adjungere. Quod ut prius magnitudine aequet, praeter superiorum Editorum Praefationes, et Indices necessarios, comprehendet Philippi Beroaldi Notas, quae sint e critico genere, et integras Joannis Pricaei, quas Oudendorpius, ne textum copia sua mergerent, hoc volumine exclusit. Illud denique, quantumvis leve, monere non alienum fuerit, Pricaeanae Editionis paginas novae hujus margini adscriptas esse, propterea quod vir doctissimus non nisi ex ea Metamorphosis loca in Notis suis citavit. Vale. Scrib. Leidae, d. 18. April. MDCCLXXXVI (*).

[(*) Verbo hinc memorandum, reliquam Operum Appuleji partem ex recensione Oudendorpii, intra paucos menses, cura Viri Doctiss. J. Bosscha, apud Editores horum Opusculorum, duobus Voluminibus, prodituram esse.]